

POSTANOWIENIE

Dnia 7 listopada 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Władysław Pawlak

w sprawie z powództwa D.B.

przeciwko małoletniemu K.B. reprezentowanemu przez
kuratora R.W. i K.B.H.

o ustalenie bezskuteczności uznania ojcostwa, ewentualnie o unieważnienie
uznania,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 7 listopada 2017 r.,

na skutek skargi kasacyjnej powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w S.

z dnia 24 marca 2017 r., sygn. akt X RCa (...),

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

**2. zasądza od powoda na rzecz pozwanej K.B.H. kwotę 240
(dwieście czterdzieści) zł, tytułem kosztów postępowania
kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną powoda D.B. od wyroku Sądu Okręgowego w S. z dnia 24 marca 2017 r., sygn. akt XRCa [...], Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub

wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Zatem nie w każdej sprawie, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. W judykaturze Sądu Najwyższego, odwołującej się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, jeszcze w okresie obowiązywania kasacji zostało utrwalone stanowisko, że ograniczenie dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne z Konstytucją RP, ani z wiążącymi Polskę postanowieniami konwencji międzynarodowych (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001 r., III CZP 49/00, OSNC 2001, nr 4, poz. 53).

Podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147).

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący opart na przesłance uregulowanej w art. 398 § 1 pkt. 1 k.p.c. Przesłanka ta nie została jednak spełniona.

Według ugruntowanego orzecznictwa Sądu Najwyższego, przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na przesłankę istotnego zagadnienia prawnego polega na sformułowaniu tego zagadnienia i wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Musi przy tym chodzić o zagadnienie nowe, dotychczas nierozpatrywane w judykaturze, które zarazem ma znaczenie dla rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej oraz innych podobnych spraw (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001, II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz.11, z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN

570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z dnia 21 czerwca 2016 r., V CSK 21/16, nie publ., z dnia 15 czerwca 2016 r., V CSK 4/16, nie publ.).

Występowanie istotnego zagadnienia prawnego skarżący upatruje w konieczności oceny czasowego ograniczenia możliwości ustalenia bezskuteczności uznania ojcostwa, zawartego w art. 78 k.r.o., w nawiązaniu do przepisów intertemporalnych ustawy z dnia 6 listopada 2008 r. nowelizującej kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz art. 80 k.r.o. w poprzednim brzmieniu tej ustawy. Powód podnosi, że na podstawie przedstawionej regulacji dochodzi do sytuacji, w której domniemany ojciec mimo powzięcia wiedzy na temat niepochodzenia od niego dziecka, pozbawiony jest możliwości wytoczenia powództwa o ustalenie bezskuteczności uznania ojcostwa, mimo, że możliwość taka jest obecnie przewidziana w polskim ustawodawstwie oraz mimo tego, że uczynił to bez nieuzasadnionej zwłoki ograniczonej 6 miesięcznym terminem do wytoczenia tego powództwa (art. 78 k.r.o.). Ponadto jego zdaniem przepisy te sankcjonują stan prawny, w którym w bliźniaczych stanach faktycznych jeden ojciec ma prawo do wytoczenia powództwa o ustalenie bezskuteczności uznania ojcostwa, a drugi mimo powzięcia wiedzy o niepochodzeniu od niego dziecka w tym samym terminie takiej możliwości nie ma.

Ze względu na treść art. 9 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 6 listopada 2008 r. o zmianie ustawy - Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 220, poz. 1431) oraz okoliczność, że powód uznał dziecko w dniu 31 października 2007 r. nie ma zastosowania art. 78 k.r.o. w brzmieniu po tej nowelizacji (zob. też wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 listopada 2013 r., I CSK 97/13, nie publ.).

W wyroku z dnia 11 lutego 2016 r. V CSK 302/15, Sąd Najwyższy wyjaśnił, że stosownie do art. 9 ust. 3 ustawy z dnia 6 listopada 2008 r. o zmianie ustawy - Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw, do uznania dziecka, które nastąpiło przed wejściem w życie tej noweli, tj. przed 13 czerwca 2009 r. stosuje się dotychczasowe przepisy o unieważnieniu uznania dziecka. Mężczyzna, który uznał dziecko przed tą datą, mógł w ciągu roku od daty uznania żądać jego unieważnienia z powodu wady swego oświadczenia woli na podstawie art. 80 k.r.o.

w brzmieniu obowiązującym przed jego zmianą dokonaną powołaną nowelą. Termin do unieważnienia uznania dziecka, rozpoczynający bieg od uznania, jest warunkowany zdarzeniem zależnym od ojca prawnego i nie wynika z domniemania, jest więc w tym ujęciu terminem elastycznym. Zapewnieniu elastyczności środka umożliwiającego ojcu prawnemu zakwestionowanie ojcostwa służy przyznanie prokuratorowi legitymacji do wytoczenia powództwa w każdym czasie (art. 86 k.r.o. w brzmieniu sprzed 13 czerwca 2009 r.) o ile, na co obecnie wyraźnie wskazuje art. 86 k.r.o., przemawia za tym dobro dziecka. Wytoczeniu powództwa przez prokuratora nie stoi na przeszkodzie wcześniejsze oddalenie powództwa ojca prawnego o unieważnienie uznania dziecka z powodu przekroczenia terminu do jego wytoczenia. Istotne znaczenie dla kwestii zachowania równowagi między interesem dziecka i interesem ojca prawnego ma także możliwość żądania przez dziecko po dojściu do pełnoletniości unieważnienia uznania.

Ratyfikowana przez Polskę europejska konwencja o statusie dziecka pozamałżeńskiego, sporządzona w Strasburgu w dniu 15 października 1975 r. (Dz. U. z 1999, Nr 79, poz. 888) w art. 4 stanowi, iż dobrowolne uznanie ojcostwa nie może być przedmiotem sprzeciwu, ani zaskarżenia, chyba że prawo wewnętrzne przewiduje taką możliwość w przypadku, gdy osoba, która chce uznać ojcostwo lub je uznała, nie jest biologicznym ojcem dziecka.

Roczny termin z art. 80 § 1 k.r.o. (w brzmieniu sprzed 13 czerwca 2009 r.) ma charakter zawity, a to oznacza, że po jego upływie wygasa uprawnienie uznającego dziecko do unieważnienia dziecka (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 marca 1999 r., III CKN 1064/98, nie publ.), zaś późniejsze wykluczenie ojcostwa po dacie uznania, na podstawie przeprowadzonych badań, nie uzasadnia powództwa z art. 80 k.r.o. (w poprzednim brzmieniu) - por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 listopada 1998 r., III CKN 844/98, nie publ.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c., art. 391 § 1 k.p.c. i art. 108 § 1 k.p.c. Na zasądzone koszty składa się wynagrodzenie za zastępstwo procesowe ustalone

według minimalnej stawki taryfowej (§ 4 ust. 1 pkt 5 w zw. z § 10 ust. 2 pkt 2 i § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie Dz. U. 2015, poz. 1800, ze zm. w zw. z § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie opłat za czynności adwokackie, Dz. U. 2016, poz. 1668).

jw